శనిగ్రహము

[illegible]

శ్రీమత్స్వరదేవతా ప్రసన్నము.

శనిగ్రహము

ఇది

తిరుపతి వేంకటేశ్వరులచే

రచియింపఁబడి

శ్రీ భైరవముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపఁబడియె

రెండవకూర్పు

1000 కాపీలు.

బందరు.

దీనివెల రు 0-1-6

1913.

శ్రీమత్పరదేవతాయై నమః.

శనిగ్రహము.

(తిరుపతివేంకటీయము.)

మ॥ ధరణీనాయకుఁడుత్తముండ వని నీ
ధర్మాధికారమ్మునం ।
మ రహీన్నిల్పుట తుచ్ఛబుద్ధి నయి
క్రిందున్ మీఁదునుం గాన ।
కెల్లర కార్యమ్ములు పాడుసేయుటకె?
నీ లక్ష్యమ్ము మాబోఁటులెం !
చను చండాల! శనిగ్రహంబ!
యిఁక మాసామర్థ్యముం జూడుమా

౧ ధర...కుడు - రాజు - ఈపదముచే వ్యవహరింపఁబడు చంద్రుఁడనుట - ఇందు రాజవాచకములగు పదములన్నిటికిని చంద్రుఁడనునర్థము చెప్పికొనవలెను. ధర్మాధికారము - ధనుర్లగ్నాధికారము (బృహన్నృతికుండఁదగు ధనుర్లగ్నాధికారము నీకు రా జొసంగినను నీకది తుదనెగ్గదని తా॥)

మ॥ "నరసుల్ సత్కవులుఁ బ్రమోదము
వహించన్ మున్ను సీతంబ్రిదిమిం।
చురుచిన్ వర్తనచేసె నీ వగుదు
వా సూర్యాత్మజాతుండ,, వం।
చు రహిన్ ధర్మమునందు నిల్పె
నిను నీచుం గానఁగా లేక, దు।
స్తర! పాపాత్మ! శనిగ్రహాంబ॥

మ॥ మతిమంతుం డని మంచివాఁడనియు
ధర్మప్రక్రియాదీక్షిత।
వ్రతుఁ డీతం డని వైష్ణవుం డనియునుం
బ్రఖ్యాతి గన్నట్టివా!
సితసూనుండవు నీ కెటుల్ గలిగె రా!
నీచప్రచారం, బవా
చ్య! తమోరూప! శనిగ్రహాంబ॥

---

౨ నరసుల్ - నరస్సులు - సత్కవులు - మంచి కవులు - చక్రవాకములనుట - రుచిన్ - కాంతిచేత, సూర్యాత్మజాతుండు - సూర్యునికొడుకు (సీతంబ్రియగు సూర్యుని దాగ్యతంబట్టి నిన్నుధర్మాధికార్యంజేసె నని తా॥)

౩. వైష్ణవుఁడు - విష్ణుభక్తుఁడు - తక్కినది సుగ

మ॥ "శతలేఖిన్యవధాన మన్న నొకకష్టంబా?
సెబ" సంచు భూ!
పతితోఁ జెప్పించచ్చుపీనుఁగవు చెప్ప
న్నేర్తువే? నీవు, ఛీ!
పతితా! చెప్పనఁ గొట్టఁగా వలె నినుఁ
బాగ్యాగు? మేల్ మేల్? సుధీ!
శత నీ కేల? శనిగ్రహంబ॥ ౪

శా॥ సాయం ప్రస్పృపుతోడఁ జెప్పితి "వవశ్యమ్ము
న్నినుం దిట్టి రీ!
ధీకుల్ పీకలు గారపించినను గీర్తిం
దేరు నీ" కంచు నీ!
పేరుఁ జెప్పినఁ బాతకం బనృతముల్
గ్రేలంగనీసామ్ము మ!
శ్చారాచార? శనిగ్రహంబ॥ ౫

శా॥ మా కింతో యుపకారిరీతిగను
సన్మానమ్ములఁ జూపి మా!

మమ (నీతంత్రియగు సూర్యుఁడు కదు మాగుర్కుఁడు
నీళ్ళు నిచుఁడవెల్లైతివని శా॥)

శ్లోకమ్ముల్ విని సంతసించి మఱి
నీశ్లోకమ్ము లన్నింటినిన్ ।
మాకుం జూపిమె దిద్దఁ జేసికొని
మామా టన్న నిష్ఠేలకో ము
ష్టాకో కొట్లాటకో శనిగ్రహంబ॥ ౨

మ॥ హనుమద్వ్యానరగౌరవప్రబలదీక్షాచార్య
బీజమ్మునన్ ।
జననంబందితి వంచు నీక యొసఁగెన్
ధర్మాధిపత్య, మ్మొసం ।
గిన నీ వా నరనాథవృత్తికిని నగ్గే
పూస నీకున్ వినా ।
శన మేతెంచు శనిగ్రహంబ॥

మ॥ నిను సేవించినవాఁడు పండితుఁడు
గానీ శుంఠగానీ నరే ।
శనితోఁ జెప్పెద వెవ్వాఁడో విధవ
నీచుట్టున్ మెలంగుం దృణం ।

---

౩. హను...బీజమ్మునన్-ఆంజనేయునకు గురువగు సూర్యుని యంశముచేతన్ - ఆనరనాథవృత్తికిన్-ఆ చంద్రుని యభిప్రాయమునకు (రాజాభిప్రాయమునకు భిన్నముగా చరించువారు చెడిపోదురని తా॥)

బును గాఁ జూతుము మేము,
కార్యమునకారిపోరిపోయినంబోయె నీ।
చరి కృశాంగ నీశరిశనిగ్రహంబ॥

మ॥ మందారిసికలమంత్రికిం దగినధర్మ
ప్రాభవం బీయు నీ।
కుం దేల్గుట్టదెరి కుక్క నందలముపైఁ
గూర్చుండబెట్టంగఁ దా।
నం దార్ష్ట్యమ్మునఁ జేసి నాల్గుదెసలన్
శర్ధింపదెరి నీవు నా।
చండం బైతి శనిగ్రహంబ॥

మ॥ ఒకపద్యమ్మునునైన వే నొడివెనో?
యూహించియైనం జకా।
సికగా మాటల నాడెదోరిమఱియు
నోర్పిన్గారి నిమం గొల్వ మే।
మకటా! యేమని సైఁచువారముర?
కార్యంబైనఁ గాకున్న, దు।

౯. మందారి - ఈపేరుచే వ్యవహరింపఁబడు వాఁడారి - మంత్రికిన్ - బృహస్పతికి - ధర్మప్రాభ వము ధనుర్లగ్నాధికారము - కేలు - వృశ్చికలగ్నము

ష్ట కులభ్రిష్టా! శనిగ్రహాంబ॥

మ॥ కలుషంబై రసహీనమై వికలమై
కంఠోష్ఠమై కొంకర ।
ట్టలకుం దానకమై యమంగళమునై
డంబంపుఁ బెన్గుట్టయై
ఖలమైయొప్పెడి నీమొగమ్ము గనఁగాఁ
గీ డౌను మాకోట్లతోఁ ।
జల మింకేల! శనిగ్రహాంబ॥

శా॥ కోపం బేలఁ! నీపురాణ మది మాకుం
దేట తెల్లంబ నీ।
పాపం బిట్లు ఫలించెరా! మకవిరాడ్వైర
స్వారూపమ్ముఃగా ।
రూపుల్.మాపుఁజుమీ! కవీశ్వరులకర్తృ
త్వమ్ము నిర్భాగ్యుఁడా! ।
శాపం బిద్ది శనిగ్రహాంబ॥

(బృహస్పతికిఁ గృతినకదుర్లగ్నాధికారమునిచ్చినచో
పనుకవులకు-ముసన్నకృప్పికమునిమ్మంగుట్టునని తా॥)
°౧౦. కవి-తుత్రాచార్యులు- (పరోపకార
త్వము పొందలేకనున వీరులకుఁద కెట్లగునమనితా॥)

శా॥ నీకంఠోర్ఘ ఘుసు లంచు మమ్ము జను
లెంతేఁ జీర్కొనఁ దాన బల్ ।
కోకం బంది కదా! సభన్ జెలఁచి
నీశూరత్వముఁ జూపి తీ ।
కోకం జేకడ తేర్చు నిన్నుఁగడ తేర్చు
న్నిక్క మీమాట దు ।
ష్టా! కంఠోష్ఠ! శనిగ్రహాంబ॥

శా॥ కుంకా! పాప మటంచు నెంచక వృథా
గొండెమ్ములన్ రాజుతో ।
బింక మ్మొప్పఁగఁ జెప్పి యాతని మదిన్
ద్వేషమ్ము పుట్టించి తీ ।
వింకన్ జేసెడిదేమి లేము కద! ని
న్నేమందు! మీపైని మా ।
చంక న్నాకు శనిగ్రహాంబ॥

మ॥ పదివేలేండ్లు ప్రియత్నముఁ సలిపి
సంపాదింతువే సత్కవి ।
త్వదశన్, మాలని కెంతకష్టపడినన్
బ్రాహ్మణ్యముఁ గల్గునే ।

పద నీవే కవి వైనచోఁ గవులు గాన్!
వందులున్ గాడ్దలున్ ।
సదసజ్జ్ఞాన! కనిగ్రిహాంబ॥

మ॥ కవితల్ సెప్పెడివారి కిప్డు సభ వి
ల్గానంచు రాజేంద్రులోఁ ।
చెవిలోఁ జెప్పియు మంచివానివలె
రాజీమాట లాడంగ మే ।
ము విలోకింపమొ! నిన్నుఁ బోల నిఁక
సల్పుల్లైను నీమాటలున్ ।
జవి గా వౌర! కనిగ్రిహాంబ॥

మ॥ అతిదూరమ్మునుండి వచ్చినియున్
ప్రౌఢత్వవిద్వత్కవీ ।
కతలన్ జెంది శతావధానముగా మెచ్చన్
జేయువా రంచు నీ ।
మతిలో నెల్ల నెఱింగియుం జెఱచి
తీమాడ్కిన్ సభన్, మాటయే ।
సతమాఁ జాప్మకనిగ్రిహాంబ॥

మ॥ నిరు జేతెంచిన వచ్చు వత్సర మటంటే
కాదె నీమాటచే ।

తరపిన వచ్చితి మిన్నుసిన బలుమలున
దర్శించి లాలించిరన ।
చిరస్థై పోతి ప్రజాపతిం జత్రు సరే భేష
మెచ్చఁగా వచ్చసి ।
సరసత్వమ్ము, శనిగ్రహంబ? ౧౫

శా॥ సింహాఁబుట్టువు మున్న నెక్క మఱియు
స్నితించిశ్రీ వారాంగనా ।
చేశశ్రోప్రసంనము ఖిత్థపత్నినుయించె
స్నదు మేనల్లుఁ డీ ।
వాఁతల్ గల్గినసీకు మాత్రి మెటుల
బాటించు సర్వత్రి, సీ ।

---

౧౮. వ్రజాపతి - రజా - (రాజువలె పృథివిగేల నని లా॥)

౧౯. సీ యన్న యామునుఁడు సితంశ్రీసూర్యునుఁడు సి మేనల్లుఁడు చంద్రుఁడు అని వాచ్యార్థము - శక్రియ నయగ్రము సుగమము - శనియను యముఁడను సూర్యపుత్రులు గనుక నన్నదమ్ములనియు సూర్యపుత్రికయగు యమున సముద్రుని భార్యయగుటచే సముద్రుని కొడుకగు చంద్రుఁడు యమునాసోదరుఁడగు శనికి మేనల్లుఁడని రహస్యము. (వారాంగన -దినమనాడిస్త్రీ - వేశ్యయును)

చా తుచ్ఛాత్మ, శనిగ్రహాంబ॥ ౧౯

మ॥ జలయంత్రమ్మును మేఘ మందు నరనుల్
శ్లాఘింప నుత్ప్రేక్షగాఁ ।
బలుకన్ రాయఁటె! మేఘ మా నఁ
టిటు చెప్పన్ దప్పు వ్వంచు ని ।
ష్ఫలుమం దా వృత్తాంతోడఁ జెప్పి సభ
విఘ్నం బందఁగాఁ జేసితే! !
చలపాదించి, శనిగ్రహాంబ॥ ౨౦

శా॥ నీదౌర్జన్యము రాజబంధువులకుం
దెల్లమ్ము గా లేదో! నిన్ ।
"ఛీ దుర్మార్గ! యటంచు వా రెదుటనే
చీవాట్లుం బెట్టరో! ।
మీఁద న్నిప్పుసరమ్ములోఁ దలను నెమ్మిన్
దూర్చుకో లేదో! నీ ।
చా! దుష్టాత్మ! శనిగ్రహాంబ॥ ౨౧

మ॥ గురుఁడున్ సూర్యుఁడుఁ జంద్రుఁడున్
గుజుఁడు శుక్రుండున్ బుధుండున్ బర
ప్పరమున్ గార్యము నిర్వహించుటకునై
వల్లారు యత్నించుచుం ।

డిరి కాకుండునె? రాహుకేతువులతో
నీహాక్ష్మందుం జేరి మ ।
చ్చరముఁజూడ, శనిగ్రహాంబ॥ ౨౨

శా॥ కార్యం బాయెఁ గదా! సలక్షణముగాఁ
గాకుండ నీ వెన్నియో ।
చర్యల్ చూపితి వంతమాత్రమున నీచా?
నిన్ను సేవింతుమే ।
సూర్యున్ మేఘము లేమి సేయును ర?
యీసుర్ పీఁచి యీపాపపుఁ ।
జర్యల్ మాను శనిగ్రహాంబ॥ ౨౩

స॥ అవివేకాత్ములఁ దీవు, వారలు వివేకాత్ముల్,
బహుకూర్మితా ।
భవనంబీ, సలవాఁడు సౌమ్యు, లకటా!
వా కేడ? నీవేడ రా? ।

౨౨. ఆయుగ్రహములు పట్టుకట్టినప్పుడు ముగ్గు రేమి చేయఁగలరని తా॥

౨౩. జ్యోతిశ్శాస్త్రములో శని మనుష్యులకు న ష్యంతమైరీతి చెప్పఁబడినది కాని పరమభాగ్యులగు వారలు కేవలగ్రహాసు దనకు నిత్య సేవింతురను ట నమ్మఁదగినది కాదని తా॥

ఎవ? రా చెప్పినవారు? నిన్ గవిబుధుల్
హీనాత్ము స్నేహింతురే? !
శవపర్యాయ? శనిగ్రహాంబ॥ ౨౮

మ॥ నినుఁ గూడన్ బుధుఁ డందుఁ బల్కు
కవికంఠంబున్ మూర్ఖుఁ డెవ్వాఁడు? కు
క్కను గంఠీరవ మన్న నౌనటర? కుంకా!
పందికొక్కున్ గజం ।
బనినన్ బిల్లిని బెబ్బులం బనిన నట్లౌనే?
జనుల్ సవ్వరే? ।
జనతానింద్య? శనిగ్రహాంబ॥ ౨౯

మ॥ సరసాలంకృతిచారుచిత్రకవితాసారమ్ము
మాసొమ్ము సు ।
మ్మరవిందాసనురాణి మాజనని యా
నాలాటిమాబోట్ల కం ।
దతికిన్ విఘ్నము సేయఁ జాలు దశ

౨౯. బుధుని బుధుఁడనుట నిర్వివాదాంశము ఇఁక మూర్ఖులనుగూడఁ బండితులగుటచే బుధుల నవచ్చును, నిన్ను మూర్ఖ మనరాదని తా॥

౩౦. నీవు రెండుసంవత్సరముల ఆఱుమాసము లొక్కొక్క రాశియందుండువాఁడవు కావున నందు

యెన్న న్నీకు నింకొక్క వ ।
త్సరమే సుమ్ము శనిగ్రహాంబ॥ ౨౮

మ॥ అకలంకమ్ముగ దేవతాకృతులు గా
నైనన్ మహారాజవ ।
ర్యాకృతుల్ గాఁగను నైన గ్రంథములు
చేయం బూనుమా చేతఁ ది ।
ట్టు కవిత్వమ్మును జెప్పఁజేసితివి
పాకుంబుద్ధిఁ జూపించి దు ।
ష్ట! కులభ్రష్ట! శనిగ్రహాంబ॥ ౨౯

ఈ సుకవత్సరమును ఆయురూపమును నిదివరకే ధృక్తముగుటచే నీఁక సుక వత్సరము నీవిధర్మాధికారము (ధనుర్లగ్నాధికారము నందుంచుచు. ఆతైన నీ వ్యగ్రహములలో సుక తిరుగుడు: రమునకుంబోదు. గోచారరీతిచే ధనుర్లగ్నమున జన్మించిన వారికిని బాధించక మందగతి విశేషించియుండదని రహస్యము.

సంపూర్ణము.

తిరుపతి వేంకటేశ్వరులు,
శతావధానులు.

వేమవరాగ్రహారశతావధానము.

ఇది200వందలపుటలగ్రంథము, ఇందుమా అవధానపద్యములేకాక యితరమహాకవుల పద్యములెన్నియోకలవు కొప్పరపువారిగుట్టుమట్టులనుగూర్చి గుంటూరుసీమలో సమముగా సాక్ష్యమీయఁదగినపెద్దమనిషి కిరువురికిఁ గలము,దీనివెల పోస్టేజీతో రు0-14-0లు.

శృంఖలాత్యశీకరణము.

ఇదిచదివినవారికి వ్యాకరణ రహస్యములు కవిత్వ రహస్యములు, లోకైన యనేకవిషయములు తెలియును, ఇదిమాపాఠిగ్రహీతా, శ్రీవణానందముల నొక తెలివితక్కువ విమర్శకుఁడు వెక్కిరింపఁగా దానిమీఁద బయలువెడలిన ఖండనము, సుమారు 140 పుటలుండును వెల రు 0-3-0లు

చెళ్లపిళ్ల వేంకటశాస్త్రి శతావధాని,
శ్రీభైరవప్రెస్సు బందరు.

10327